ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 16ης Δεκεμβρίου 2010[1]

1. Η παρούσα διάταξη περί παραπομπής αφορά την κατάταξη των υπηρεσιών που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων (underwriting) για τους σκοπούς της επιβολής ΦΠΑ.

2. Οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων αφορούν κατά κανόνα περιπτώσεις στις οποίες ο παρέχων την υπηρεσία αυτή εγγυάται, έναντι προμήθειας, την αγορά ή την προεγγραφή (στην περίπτωση νέας εκδόσεως μετοχών) για την απόκτηση μετοχών οι οποίες δεν είναι δυνατό να πωληθούν ή για τις οποίες δεν υπάρχει προεγγραφή στην αγορά. Συνεπώς, ο σκοπός των υπηρεσιών αυτών είναι να διασφαλιστεί η προεγγραφή για την απόκτηση όλων των υπό έκδοση μετοχών ή η αγορά όλων των προς πώληση μετοχών, αλλά και ότι ο εκδότης των μετοχών θα λάβει ένα συγκεκριμένο ποσό κεφαλαίου.

3. Στην παρούσα υπόθεση, ορισμένες ανώνυμες εταιρίες ζήτησαν να τους παρασχεθούν τέτοιες υπηρεσίες εγγυήσεως για την αναδοχή της εκδόσεως τίτλων με αυτόν ακριβώς τον σκοπό. Ο παρέχων την υπηρεσία αναδοχής της εκδόσεως τίτλων (Skandinaviska Enskilda Banken, στο εξής: SEB) ανέλαβε την υποχρέωση έναντι ορισμένης προμήθειας να αγοράσει τις μετοχές για τις οποίες δεν θα υπήρχε προεγγραφή εντός της περιόδου κατά την οποία έπρεπε να ολοκληρωθεί η προεγγραφή στις υπό έκδοση μετοχές.

4. Το κρίσιμο ζήτημα είναι εάν αυτές οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων πρέπει να υπαχθούν στο άρθρο 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ[2], και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, σε ποια ακριβώς διάταξη του άρθρου αυτού. Τρεις διατάξεις του άρθρου 13, Β, της οδηγίας αυτής έχουν ιδιαίτερη σημασία, ήτοι η διάταξη του άρθρου 13, Β, στοιχείο α΄, που αφορά τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εργασίες, οι διατάξεις του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημεία 1 και 2, που αφορούν τη χορήγηση και την ανάληψη χρηματικών εγγυήσεων, και η διάταξη του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, που αφορά τις εργασίες σε σχέση με μετοχές και λοιπούς τίτλους.

5. Ο χαρακτηρισμός των υπηρεσιών που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Έκτη οδηγία 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (στο εξής: έκτη οδηγία περί ΦΠΑ) (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49). Το άρθρο 13, Β, στοιχεία α΄ και β΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 347, σ. 1) (στο εξής: οδηγία περί ΦΠΑ), η οποία αντικατέστησε την έκτη οδηγία περί ΦΠΑ από 1ης Ιανουαρίου 2007 (βλ. τον πίνακα αντιστοιχίας του παραρτήματος XII της οδηγίας περί ΦΠΑ). Ο σκοπός της οδηγίας περί ΦΠΑ είναι η παρουσίαση των εφαρμοστέων διατάξεων κατά τρόπο σαφή και ορθολογικό συνεπή προς την αρχή της καλύτερης νομοθεσίας (τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας).

της εκδόσεως τίτλων αποτελεί αρκετά δυσχερές έργο λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η οικονομική πραγματικότητα των υπηρεσιών, οι οποίες αφορούν τη χρηματοδότηση εταιριών όπως αυτή προσφέρεται στις χρηματοοικονομικές αγορές, λόγω της δυναμικής φύσεώς τους, δεν εντάσσονται εύκολα στις στατικές, προκαθορισμένες διατάξεις της νομοθεσίας.

I — Νομικό πλαίσιο

Η έκτη οδηγία περί ΦΠΑ

6. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ αφορά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η διάταξη ορίζει ότι στον ΦΠΑ «υπόκεινται οι παραδόσεις αγαθών και οι παροχές υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας υπό υποκείμενο στον φόρο, που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτήν».

7. Το άρθρο 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ αφορά απαλλαγές από τον ΦΠΑ. Οι κρίσιμες για την παρούσα υπόθεση διατάξεις του άρθρου αυτού ορίζουν ότι απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ:

«(α) [οι] ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εργασίες, περιλαμβανομένων και των συναφών προς τις πράξεις αυτές παροχών υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται από τους ασφαλιστές και ασφαλιστικούς πράκτορες.

[…]

(δ) 1. [η] χορήγηση και [η] διαπραγμάτευση πιστώσεων, καθώς και [η] διαχείριση πιστώσεων ενεργουμένη από εκείνον, ο οποίος τις εχορήγησε.

2. [η] διαπραγμάτευση και [η] ανάληψη υποχρεώσεων, προσωπικών ή χρηματικών εγγυήσεων και λοιπών ασφαλειών, καθώς και [η] διαχείριση ενεγγύων πιστώσεων ενεργουμένη από εκείνον, ο οποίος τις εχορήγησε.

[…]

5. τις εργασίες, περιλαμβανόμενης και της διαπραγματεύσεως, αλλ' εξαιρέσει της φυλάξεως και της διαχειρίσεως, οι οποίες αφορούν μετοχές και μερίδια εταιριών ή ενώσεων, ομολογίες και λοιπούς τίτλους, εξαιρέσει:

— τίτλων αντιπροσωπευόντων εμπορεύματα,

— δικαιωμάτων ή τίτλων αναφερομένων στο άρθρο 5, παράγραφος 3 [3].»

3 — Το άρθρο 5 της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ αφορά το δικαίωμα διαθέσεως ενσώματων αγαθών από τον κύριό τους, το δε άρθρο 5, παράγραφος 3, απαριθμεί τα αγαθά που θεωρούνται ενσώματα, περιλαμβανομένων των μεριδίων και των μετοχών των οποίων η κατοχή εξασφαλίζει, νομικά ή πραγματικά, την περιέλευση κατά κυριότητα ή κατ' επικαρπία, ακινήτου ή τμήματος ακινήτου.

Η εθνική νομοθεσία

8. Κατά το κεφάλαιο 1, παράγραφος 1, του mervärdesskattelagen (1994:200) [νόμου περί ΦΠΑ, στο εξής: ML], καταβάλλεται ΦΠΑ για τις υποκείμενες στον φόρο πράξεις που διενεργούνται εντός της χώρας και αφορούν παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας. Σκοπός της διατάξεως είναι η μεταφορά του άρθρου 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ και του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας περί ΦΠΑ.

9. Κατά το κεφάλαιο 3, άρθρο 9, του ML, απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής του ΦΠΑ οι παροχές τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και οι πράξεις που αφορούν συναλλαγές επί τίτλων. Ως συναλλαγή επί τίτλων θεωρείται, μεταξύ άλλων, η μεταβίβαση μετοχών, άλλων μεριδίων εταιριών ή απαιτήσεων. Κατά το άρθρο 10, απαλλάσσονται του ΦΠΑ οι πράξεις ασφαλίσεως και αντασφαλίσεως. Οι διατάξεις αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην εφαρμογή του άρθρου 13, Β, στοιχεία α΄ και δ΄, σημεία 1, 2 και 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ και του άρθρου 135, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ έως γ΄ και στ΄, της οδηγίας περί ΦΠΑ.

II — Τα πραγματικά περιστατικά και τα προδικαστικά ερωτήματα

10. Η υπόθεση αφορά μια ομάδα ΦΠΑ, ήτοι τη «SEB AB Momsgrupp» (στο εξής: SEB Momsgrupp), από την οποία μια τράπεζα, ήτοι η SEB, είναι επικεφαλής της ομάδος. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών η SEB και μια άλλη εταιρία της SEB Momsgrupp παρείχαν υπηρεσίες σε ανώνυμες εταιρίες οι οποίες σχεδίαζαν να προβούν σε νέα έκδοση μετοχών. Η υπηρεσία που παρέσχε η SEB συνίστατο στην εγγύηση της αναδοχής της εκδόσεως τίτλων.

11. Η SEB Momsgrupp υποστήριξε την άποψη ότι οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων απαλλάσσονταν του φόρου και, ως εκ τούτου, δεν χρέωναν και δεν απέδιδαν τον ΦΠΑ σε σχέση με αυτές. Ως εκ τούτου, η Skatteverket (η σουηδική φορολογική αρχή) διενήργησε έλεγχο στην ομάδα ΦΠΑ και επέβαλε επιπλέον φόρο επί των εκροών για την οικεία περίοδο δηλώσεως ΦΠΑ. Η SEB Momsgrupp άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής η οποία δεν ευδοκίμησε ούτε ενώπιον του Länsrätten i Stockholms län (διοικητικού πρωτοδικείου της Στοκχόλμης) ούτε ενώπιον του Kammarrätten i Stockholm (διοικητικού εφετείου της Στοκχόλμης).

12. Η διαφορά ενώπιον του Regeringsrätten (ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου) αφορά κατ' ουσίαν το αν απαλλάσσονται του φόρου οι εγγυήσεις της αναδοχής της εκδόσεως τίτλων. Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι εγγυήσεις αυτές παρέχονται είτε χωριστά είτε από

κοινού με υπηρεσίες που αφορούν την έκδοση μετοχών.

13. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Regeringsrätten υπέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου το ακόλουθο ερώτημα για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

«Έχει το άρθρο 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ (άρθρο 135, παράγραφος 1, της οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας) την έννοια ότι οι απαλλαγές από τον φόρο που προβλέπει το άρθρο αυτό περιλαμβάνουν και τις υπηρεσίες αναδοχής της εκδόσεως τίτλων οι οποίες συνίστανται στην εκ μέρους πιστωτικού ιδρύματος παροχή, έναντι ανταλλάγματος, εγγυήσεως σε εταιρία η οποία σχεδιάζει να εκδώσει μετοχές, όταν η εγγύηση συνεπάγεται ότι το πιστωτικό ίδρυμα αναλαμβάνει να αγοράσει τις μετοχές που ενδεχομένως δεν θα αναληφθούν εντός της περιόδου αναλήψεως των εκδοθησομένων μετοχών;»

III — Νομική ανάλυση

Α — *Η φύση της υπηρεσίας εγγυήσεως underwriting*

14. Οι υπηρεσίες αναδοχής της εκδόσεως τίτλων χαρακτηρίζονται ως χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες από διάφορες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Έτσι, η οδηγία 2004/39/ΕΚ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων χαρακτηρίζει την αναδοχή της εκδόσεως τίτλων ως επενδυτική υπηρεσία για τους σκοπούς της ανωτέρω οδηγίας [4]. Περαιτέρω, η οδηγία 2006/49/ΕΚ απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα να έχουν ένα ορισμένο ποσό κεφαλαίου σε σχέση με την ανάληψη κινδύνων που σχετίζονται με την αναδοχή της εκδόσεως τίτλων [5]. Εντούτοις, ο χαρακτηρισμός μιας δραστηριότητας ως χρηματοπιστωτικής υπηρεσίας διεπόμενης από τη νομοθεσία περί εσωτερικής αγοράς δεν επηρεάζει, καθ' εαυτήν, την επιβολή ΦΠΑ επί των αντίστοιχων πράξεων.

15. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση υπήρξε διαφωνία σε σχέση με τη φύση της υπηρεσίας που συνίσταται στην εγγύηση της αναδοχής της εκδόσεως τίτλων και σε σχέση με το αν πρέπει να θεωρηθεί μέρος του γενικού ζητήματος της εκδόσεως μετοχών ή

4 — Παράρτημα Ι, τμήμα Α, σημείο 6, της οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 145, σ. 1). Επισημαίνω ότι οι αποδόσεις της οδηγίας στις διάφορες γλώσσες χρησιμοποιούν εκφράσεις με ελαφρώς διαφορετική έννοια από αυτήν που έχει το «underwriting» στην αγγλική. Οι γλωσσικές δυσχέρειες σε αυτόν τον τομέα του δικαίου επισημάνθηκαν στην Πρώτη Αναφορά στην οποία τονιζόταν ότι «δεδομένου ότι το επίσημο κείμενο των οδηγιών του Συμβουλίου είναι αυτό των γλωσσών των κρατών μελών προς τα οποία απευθύνεται, πρέπει οπωσδήποτε να αποφεύγεται, ει δυνατόν, η χρήση νομικών εννοιών ή εκφράσεων που έχουν διαφορετική σημασία στις διάφορες γλώσσες. Δυστυχώς, δεν είναι πάντοτε δυνατή η τήρηση του κανόνα αυτού· και σε κάθε περίπτωση η απαρέγκλιτη τήρησή του μπορεί να δημιουργήσει μια κατανοητή φρασεολογία επιδεκτική αντιφατικών ερμηνειών.» [βλ. Πρώτη Αναφορά της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για την εφαρμογή του κοινού συστήματος φόρου προστιθεμένης αξίας η οποία υποβλήθηκε δυνάμει του άρθρου 34 της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ (77/388/ΕΟΚ) της 17ης Μαΐου 19777 (COM(83) 426 τελικό)].

5 — Παράρτημα Ι, τίτλος «Αναδοχή έκδοσης τίτλων», παράγραφος 41, της οδηγίας 2006/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 177, σ. 201) (στο εξής: οδηγία 2006/49). Το ίδιο γλωσσικό πρόβλημα υφίσταται στην οδηγία αυτή όπως και στην οδηγία 2004/39 (βλ. υποσημείωση 4).

εάν έχει επιβοηθητικό χαρακτήρα (και, ως εκ τούτου, πρέπει να έχει την ίδια αντιμετώπιση για φορολογικούς σκοπούς), ή αν πρέπει να θεωρηθεί ανεξάρτητη υπηρεσία.

16. Διαπιστώθηκε ότι τα κράτη μέλη ερμηνεύουν διαφορετικά το περιεχόμενο των υπηρεσιών αναδοχής της εκδόσεως τίτλων. Ορισμένα, όπως είναι η Ιρλανδία, θεωρούν ως αναδοχή της εκδόσεως τίτλων την παροχή ενός συνόλου υπηρεσιών που περιλαμβάνει συμβουλές σε σχέση με την έκδοση μετοχών, τη διάθεση στην αγορά και τη διανομή των μετοχών και, ως εκ τούτου, την εγγύηση ότι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θα προβεί σε κάλυψη των μετοχών, εάν τούτο καταστεί αναγκαίο. Εντούτοις, στη Σουηδία οι υπηρεσίες εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων μπορούν να παρέχονται, και όντως παρέχονται, ανεξαρτήτως άλλων υπηρεσιών που συνδέονται με την έκδοση μετοχών.

17. Η SEB, η Σουηδία και το Skatteverket συμφωνούν ότι η εγγύηση της αναδοχής της εκδόσεως τίτλων μπορεί να παρασχεθεί χωριστά. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο επιβεβαίωσε τούτο στη διάταξη περί παραπομπής. Πέραν αυτού, η SEB επιβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι στην παρούσα υπόθεση η SEB παρέσχε την εγγύηση της αναδοχής της εκδόσεως των μετοχών (underwriting), ενόσω η έκδοση των μετοχών γινόταν από άλλη επιχείρηση.

18. Συνεπώς, είναι σαφές ότι η υπηρεσία που συνίσταται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων πρέπει να θεωρηθεί, στην παρούσα υπόθεση, ως ανεξάρτητη υπηρεσία και όχι ως επιβοηθητική άλλων υπηρεσιών που παρέχονται στο πλαίσιο της εκδόσεως μετοχών.

Β — *Ερμηνεία του άρθρου 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ*

19. Προτού προχωρήσω στην ανάλυση των τριών διατάξεων που είναι κρίσιμες εν προκειμένω, πρέπει να κάνω ορισμένες γενικές παρατηρήσεις.

20. Πρώτον, οι εν λόγω έννοιες αποτελούν αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της ΕΕ και, ως εκ τούτου, πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο ομοιόμορφο προκειμένου να αποφεύγονται παρεκκλίσεις στην εφαρμογή του συστήματος ΦΠΑ μεταξύ των κρατών μελών [6]. Συνεπώς, πρέπει να τοποθετούνται στο γενικό πλαίσιο του κοινού συστήματος του ΦΠΑ [7].

21. Δεύτερον, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι απαλλαγές που προβλέπει το άρθρο 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά δεδομένου ότι αποτελούν εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα ότι ΦΠΑ επιβάλλεται στην παροχή όλων των αγαθών και των υπηρεσιών [8].

22. Τρίτον, δεν είναι σαφής ο λόγος απαλλαγής των χρηματοπιστωτικών πράξεων δεδομένου ότι οι προπαρασκευαστικές εργασίες δεν θίγουν το ζήτημα αυτό. Ωστόσο, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι εργασίες αυτές απηλλάγησαν προκειμένου να

6 — Αποφάσεις της 5ης Ιουνίου 1997, C-2/95, SDC (Συλλογή 1997, σ. I-3017, σκέψη 21), της 3ης Μαρτίου 2005, C-472/03, Arthur Andersen (Συλλογή 2005, σ. I-1719, σκέψη 25), και της 8ης Μαρτίου 2001, C-240/99, Skandia (Συλλογή 2001, σ. I-1951, σκέψη 23).

7 — Ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ. Βλ., επίσης, απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2009, C-242/08, Swiss Re Germany Holding (Συλλογή 2009, σ. I-10099, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

8 — Αποφάσεις Skandia (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 32)· Arthur Andersen (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 24)· SDC (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

μετριάσουν τις δυσχέρειες που συνδέονται με τον προσδιορισμό της φορολογικής βάσεως και του εκπεστέου ποσού ΦΠΑ καθώς και προκειμένου να αποφευχθεί η αύξηση του κόστους της καταναλωτικής πίστεως [9].

1. Ασφαλιστικές εργασίες

23. Οι ασφαλιστικές εργασίες απαλλάσσονται βάσει του άρθρου 13, Β, στοιχείο α΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι «τα κράτη μέλη απαλλάσσουν [...] τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές εργασίες, περιλαμβανομένων των παροχών υπηρεσιών, οι οποίες προσφέρονται από ασφαλιστές και ασφαλιστικούς πράκτορες».

24. Η έννοια των «ασφαλιστικών εργασιών» δεν ορίζεται στην έκτη οδηγία περί ΦΠΑ ούτε στις οδηγίες περί ασφαλίσεως [10]. Το Δικαστήριο έδωσε αρχικά έναν ορισμό της εννοίας αυτής στην απόφασή του CPP [11] με την οποία έκρινε ότι οι ασφαλιστικές εργασίες χαρακτηρίζονται, κατά γενική παραδοχή, από το ότι ο ασφαλιστής αναλαμβάνει, μετά την καταβολή του ασφαλίστρου, να προβεί προς τον ασφαλισμένο, σε περίπτωση επελεύσεως του καλυπτομένου κινδύνου, στην παροχή η οποία συμφωνήθηκε κατά τη σύναψη της συμβάσεως [12].

25. Έτσι, ο ορισμός των «ασφαλιστικών εργασιών» ήταν αρκούντως ευρύς ώστε να περιλαμβάνει την παροχή ασφαλιστικής καλύψεως εκ μέρους υποκειμένου στον φόρο ο οποίος δεν ήταν ο ίδιος ασφαλιστής, αλλά ο οποίος παρέσχε στους πελάτες του μια τέτοια κάλυψη *χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες ασφαλιστή* που αναλάμβανε τον ασφαλιζόμενο κίνδυνο [13].

26. Εντεύθεν συνάγεται ότι η έμφαση δίδεται στη φύση της εργασίας και όχι στο πρόσωπο που εκτελεί την εργασία, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι ασφαλιστικές υπηρεσίες μπορεί να παράσχει και κάποιο άλλο πρόσωπο πλην της ασφαλιστικής εταιρίας.

27. Η SEB υποστηρίζει ότι τα στοιχεία αυτά συντρέχουν στην υπό κρίση υπόθεση και ότι οι εργασίες πρέπει να θεωρηθούν απαλλασσόμενες του φόρου δυνάμει του άρθρου 13, Β, στοιχείο α΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

9 — Απόφαση της 19ης Απριλίου 2007, C-455/05, Velvet & Steel Immobilien (Συλλογή 2007, σ. I-3225, σκέψη 24) και διάταξη της 14ης Μαΐου 2008, C-231/07 και C-232/07, Tiercé Ladbroke (σκέψη 23).

10 — Βλ., για παράδειγμα, την οδηγία 84/641/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 1984, για την τροποποίηση, όσον αφορά ιδίως την τουριστική βοήθεια, της πρώτης οδηγίας (73/239/ΕΟΚ) περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτοασφάλισης, εκτός της ασφάλισης ζωής, και την άσκηση αυτής (ΕΕ L 339, σ. 21).

11 — Απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1999, C-349/96 (Συλλογή 1999, σ. I-973).

12 — Απόφαση CPP (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 17). Έτσι, οι υπηρεσίες οδικής βοήθειας τις οποίες αναλαμβάνει να παρέχει στα μέλη του ένας οργανισμός, έναντι ορισμένης ετήσιας συνδρομής, κρίθηκε ότι ισοδυναμεί με ασφαλιστική εργασία για τους σκοπούς του άρθρου 13, Β, στοιχείο α΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ. Βλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, C-13/06, Επιτροπή κατά Ελλάδας (Συλλογή 2006, σ. I-11563).

13 — Απόφαση CPP (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψη 22).

28. Αντιθέτως, το Skatteverket φρονεί ότι μια ασφαλιστική εργασία απαιτεί το στοιχείο της καλύψεως ζημίας. Υποστηρίζει ότι, αφού δεν υπάρχει κάλυψη ζημίας στην υπό κρίση υπόθεση, οι εν λόγω υπηρεσίες δεν μπορούν να θεωρηθούν απαλλασσόμενες δυνάμει του άρθρου 13, Β, στοιχείο α΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

29. Το στοιχείο της «ζημίας» περιλαμβανόταν στο ορισμό της ασφαλιστικής εργασίας τον οποίον έδωσε ο γενικός εισαγγελέας N. Fennely με τις προτάσεις του επί της υποθέσεως CPP, πλην όμως το Δικαστήριο δεν τον επανέλαβε στην απόφασή του επί της ανωτέρω υποθέσεως [14].

30. Φρονώ ότι η ουσιώδης διαφορά μεταξύ μιας ασφαλιστικής εργασίας και της παρούσας υποθέσεως είναι η κατάσταση που δημιουργείται μετά την επέλευση του κινδύνου.

31. Στην περίπτωση της ασφαλιστικής εργασίας το μόνο που απαιτείται μετά την επέλευση κινδύνου είναι η καταβολή ενός συμφωνηθέντος ποσού ή μιας συγκεκριμένης εργασίας όπως είναι η βοήθεια σε ένα τραυματισμένο πρόσωπο [15] εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων του ασφαλιστή. Πράττοντας τούτο ο ασφαλιστής δεν λαμβάνει τίποτα καινούργιο [16]. Το κέρδος του δημιουργείται κατά το στάδιο που προηγείται της επελεύσεως του κινδύνου.

32. Εντούτοις, στην υπό κρίση υπόθεση, όταν επέλθει ο κίνδυνος η τράπεζα αγοράζει μετοχές έναντι της συμφωνηθείσας τιμής. Τούτο συνεπάγεται τον κίνδυνο της μειώσεως της αξίας των μετοχών και αυξήσεως του χρηματοοικονομικού κόστους σε σχέση με την αγορά. Εντούτοις, δεν μπορεί να θεωρηθεί a priori ότι από την κατάσταση αυτή θα προκύψει μια οριστική ζημία. Η διαφορά αυτή σημαίνει, κατ' εμέ, ότι η υπό κρίση κατάσταση δεν είναι παρεμφερής προς μια ασφαλιστική εργασία.

33. Ως εκ τούτου, οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως της αναδοχής της εκδόσεως μετοχών στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ασφαλιστικές εργασίες κατά την έννοια του άρθρου 13, Β, στοιχείο α΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

14 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Fennely επί της υποθέσεως CPP (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σημείο 34).

15 — Βλ., σε σχέση με μια ειδική εργασία, απόφαση Επιτροπή κατά Ελλάδας (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12).

16 — Επισημαίνω ότι σε ορισμένες μορφές ασφαλιστικών συμβάσεων ο ασφαλιστής ενδέχεται να έχει το δικαίωμα να αποκαταστήσει τα αγαθά που υπέστησαν ζημία και τα οποία είναι ασφαλισμένα από τη σύμβαση. Π.χ., μια ασφαλιστική εταιρία ενδέχεται να προτιμήσει να λάβει το κατεστραμμένο αυτοκίνητο και να καταβάλει στον ασφαλιζόμενο αποζημίωση για την αξία του, εφόσον είναι ασύμφορη η επισκευή του αυτοκινήτου που υπέστη ζημίες. Φρονώ ότι η ενέργεια αυτή που σκοπεί στον περιορισμό της ζημίας είναι αβέβαιη από τη φύση της και καθ' εαυτήν διαφορετική, από νομικής απόψεως, από την υποχρέωση που αναλαμβάνει ο παρέχων την υπηρεσία underwriting να αγοράσει τις μη καλυφθείσες μετοχές έναντι προκαθορισθείσας τιμής.

2. Χορήγηση πιστώσεων και ανάληψη εγγυήσεων για τη χορήγηση πιστώσεων

34. Το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημεία 1 και 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ απαλλάσσει τη «χορήγηση πιστώσεων» και «τη διαπραγμάτευση» προσωπικών ή χρηματικών εγγυήσεων και λοιπών ασφαλειών.

35. Η SEB υποστηρίζει ότι οι υπηρεσίες αναδοχής της εκδόσεως τίτλων που παρέχει πρέπει να απαλλάσσονται βάσει των διατάξεων αυτών, δεδομένου ότι έχουν τον ίδιο σκοπό με αυτόν των εγγυήσεων, ήτοι τη συγκέντρωση ενός συγκεκριμένου ποσού κεφαλαίου που απαιτείται, και δεδομένου ότι συνεπάγονται τους ιδίους κινδύνους, από την άποψη του δανειοδότη ή του εγγυητή, με αυτούς που συνεπάγεται η χορήγηση πιστώσεων.

36. Το Skatteverket υποστηρίζει ότι η υπό κρίση περίπτωση δεν εμπίπτει στις ανωτέρω διατάξεις, δεδομένου ότι η φύση της είναι διαφορετική. Κατά την άποψή του, το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 1, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ καλύπτει κατά κανόνα δάνεια ή καταβολές, το αντίτιμο δε για αυτά είναι οι τόκοι που χρεώνονται. Το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ καλύπτει μόνο χρηματοπιστωτικές δεσμεύσεις, πράγμα το οποίο ερμηνεύεται από το Skatteverket ως υποχρέωση καταβολής ενός χρηματικού ποσού όπως είναι π.χ. η αποζημίωση που καταβάλλεται στον δανειστή. Κατά την άποψή του, η παρούσα υπόθεση δεν εξαντλείται στην ανάληψη μιας απλής υποχρεώσεως καταβολής ενός συγκεκριμένου χρηματικού ποσού και, ως εκ τούτου, δεν συνιστά ανάληψη χρηματοπιστωτικής δεσμεύσεως κατά την έννοια της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

37. Όσον αφορά το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 1, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ, το Δικαστήριο έχει ρητώς αποφανθεί ότι το άρθρο αυτό δεν περιορίζεται στα δάνεια ή σε πιστώσεις που χορηγούν τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα [17]. Περαιτέρω, απεφάνθη ότι ο ορισμός είναι αρκούντως ευρύς ώστε να περιλαμβάνει και την πίστωση που χορηγείται από τον παρέχοντα ένα αγαθό υπό τη μορφή αναβολής της καταβολής του τιμήματος [18].

38. Φρονώ ότι η παρούσα κατάσταση δεν ισοδυναμεί με τη χορήγηση πιστώσεως διότι η φύση της εργασίας είναι διαφορετική.

39. Οσάκις χορηγείται πίστωση ο πιστωτής αναμένει την επιστροφή των χρημάτων που δίδει πλέον τόκων, πράγμα το οποίο ισοδυναμεί με την αποπληρωμή του. Στην παρούσα κατάσταση η τράπεζα δεν καταβάλλει στην εταιρία κάποιο χρηματικό ποσό εάν ο κίνδυνος δεν επέλθει. Στην περίπτωση επελεύσεως του κινδύνου, ασφαλώς δεν απαιτεί την επιστροφή των χρημάτων που χορήγησε ή την καταβολή τόκων. Απλώς προβαίνει σε πληρωμή για τις μετοχές που λαμβάνει και τις οποίες εν συνεχεία πωλεί προκειμένου να ανακτήσει τα χρήματα [19]. Και πάλι, αυτό που διαφοροποιεί ουσιαστικά τη φύση της εργασίας αυτής από τη χορήγηση πιστώσεως είναι η αμοιβαία ανταλλαγή μετοχών έναντι χρημάτων.

17 — Απόφαση SDC (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 34).

18 — Απόφαση SDC (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 34).

19 — Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η SEB δήλωσε ότι εκ του νόμου ο παρέχων υπηρεσίες underwriting υποχρεούται να πωλήσει τις μετοχές που αγόρασε το ταχύτερο δυνατό ως αποτέλεσμα της υπηρεσίας παροχής underwriting, αν και χωρίς να υποστεί ζημία.

40. Ως προς το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ, υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων της διατάξεως αυτής. Η απόδοση στην αγγλική της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ κάνει λόγο για «credit guarantees», ενώ το γαλλικό κείμενο έχει ευρύτερη διατύπωση αναφερόμενο απλώς σε εγγυήσεις [20]. Ως εκ τούτου, προκειμένου να διευκρινιστεί το νόημά της, πρέπει να γίνει μνεία της συνάφειας στην οποία απαντά η διατύπωση και να ληφθεί υπόψη η δομή της οδηγίας περί ΦΠΑ [21].

41. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες δεν είναι ιδιαιτέρως διαφωτιστικές ως προς τη γλωσσική απόδοση η οποία υποστηρίζει καλύτερα τον σκοπό της διατάξεως αυτής. Η πρόταση για την έκτη οδηγία περί ΦΠΑ ορίζει απλώς ότι οι λοιπές απαλλαγές, οι οποίες εκτίθενται στο τμήμα Β, αφορούν ειδικούς τομείς, όπως είναι οι ασφάλειες, η παροχή πιστώσεων και οι διαπραγματεύσεις οι οποίες αφορούν συνάλλαγμα καθώς και οι διαπραγματεύσεις στη χρηματιστηριακή αγορά, όπου δικαιολογούνται για λόγους γενικής πολιτικής κοινής σε όλα τα κράτη μέλη [22]. Το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ περιελήφθη στην έκτη οδηγία περί ΦΠΑ χωρίς να υπάρχει μνεία του στην πρόταση ή σε κάποια τροποποίηση.

42. Παρά το γεγονός αυτό, δεν θεωρώ ότι συντρέχει κάποιος λόγος για τον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ μόνο στις εγγυήσεις που αφορούν πιστώσεις. Το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ αφορά τις τραπεζικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και απαλλάσσει σχεδόν όλες τις δραστηριότητες των ιδρυμάτων που παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες. Δεδομένου ότι τα ιδρύματα αυτά μπορούν να παρέχουν τόσο πιστωτικές εγγυήσεις όσο και εγγυήσεις με ευρύτερο περιεχόμενο, το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ πρέπει να ερμηνεύεται πιο διασταλτικά. Οι πιστωτικές εγγυήσεις που μνημονεύονται στην απόδοση στην αγγλική γλώσσα αποτελούν απλώς ένα παράδειγμα ή ένα είδος της γενικότερης εννοίας των «χρηματικών εγγυήσεων» τις οποίες μνημονεύει το εν λόγω άρθρο [23]. Το συμπέρασμα αυτό δεν μεταβάλλεται εκ του λόγου ότι η εν λόγω διάταξη προβλέπει απαλλαγή και, ως εκ τούτου, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυστηρό, δεδομένου ότι η αυστηρή ερμηνεία δεν είναι κατ' ανάγκην συσταλτική [24].

43. Αυτός ο πιθανώς διασταλτικός χαρακτήρας της ερμηνείας αυτής αναιρείται από τους περιορισμούς τους οποίους έχει θέσει στη διάταξη αυτή η νομολογία του Δικαστηρίου. Βάσει της νομολογίας αυτής, προκειμένου μια υπηρεσία να θεωρείται ως απαλλασσόμενη εργασία πρέπει να αποτελεί χωριστό σύνολο, εκτιμώμενο σφαιρικά, το οποίο να έχει ως αποτέλεσμα την επιτέλεση συγκεκριμένων και ουσιωδών λειτουργιών μιας υπηρεσίας που περιγράφεται στη διάταξη αυτή [25].

20 — Οι αποδόσεις στη σουηδική, στη φινλανδική, στη σλοβενική και στην εσθονική ακολουθούν την αγγλική διατύπωση, ενώ οι αποδόσεις στην ισπανική, στη γερμανική, στην πορτογαλική και στη δανική ακολουθούν τη γαλλική διατύπωση.

21 — Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση SDC (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 — Πρόταση για μια έκτη οδηγία του Συμβουλίου περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (υποβλήθηκε στο Συμβούλιο από την Επιτροπή στις 29 Ιουνίου 1973, Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παράρτημα 11/73, σ. 15.

23 — Βλ. Terra, B., και Kajus, J., *A guide to the European VAT directives* (Cd Rom), IBFD, 2004-, 9.3.2.2., «Credit Guarantees or any other security for money».

24 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. Jacobs επί της υποθέσεως C-267/00, Zoological Society of London (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2002, Συλλογή 2002, σ. I-3353, σημείο 19).

25 — Απόφαση Swiss Re Germany Holding (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Τούτο σημαίνει ότι πρέπει να αφορά, στο σύνολό της, τον τομέα των χρηματοπιστωτικών εργασιών [26].

44. Συνεπώς, το ερώτημα που τίθεται είναι εάν η ανάληψη της υποχρεώσεως προεγγραφής για μη πωληθείσες μετοχές που εκδίδονται για πρώτη φορά ανήκει, στο σύνολό της, στη σφαίρα των χρηματοπιστωτικών πράξεων.

45. Το Δικαστήριο δεν έχει μέχρι τούδε χαράξει κάποιες κατευθυντήριες γραμμές σε σχέση με την ακριβή έννοια της χρηματοπιστωτικής εργασίας. Στην υπόθεση Velvet & Steel, η ανάληψη της υποχρεώσεως ανακαινίσεως ενός κτηρίου δεν ήταν, εκ της φύσεώς της, μια χρηματοπιστωτική εργασία. Στην υπόθεση Tiercé Ladbroke κρίθηκε ότι η λήψη στοιχημάτων για λογαριασμό ενός προσώπου που διευθύνει μια επιχείρηση στοιχημάτων δεν ισοδυναμεί με χρηματοπιστωτική εργασία. Τέλος, στην υπόθεση Swiss Re Germany Holding κρίθηκε ότι η μεταβίβαση ενός χαρτοφυλακίου συμβολαίων αντασφαλίσεως ζωής δεν αποτελεί χρηματοπιστωτική εργασία [27].

46. Ο ορισμός της εργασίας που έχει χρηματοπιστωτικό χαρακτήρα θα πρέπει να συνεκτιμά την οικονομική συνάφεια της εργασίας. Ενώ στην υπόθεση Velvet & Steel η εργασία δεν εκτελέστηκε στο πλαίσιο των χρηματοπιστωτικών αγορών, στην παρούσα υπόθεση οι υπηρεσίες αναδοχής της εκδόσεως τίτλων παρέχονται σαφώς στο πλαίσιο αυτό. Η άποψη αυτή επιρρωννύεται από την οδηγία 2004/39 η οποία χαρακτηρίζει την αναδοχή της εκδόσεως τίτλων ως επενδυτική υπηρεσία για τους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας [28]. Φρονώ ότι οι εργασίες ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που αφορούν τη χρηματοδότηση εταιριών πρέπει να θεωρούνται ότι εμπίπτουν στη σφαίρα των χρηματοπιστωτικών εργασιών, πλην πιθανώς των επιβοηθητικών υπηρεσιών όπως είναι οι συμβουλές που αφορούν τη διάθεση ενός προϊόντος στην αγορά ή οι νομικές συμβουλές που μπορούν να παρασχεθούν από πρόσωπα που δεν εκτελούν χρηματοπιστωτικές εργασίες. Συνεπώς, η υπηρεσία που συνίσταται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων εμπίπτει στη σφαίρα των χρηματοπιστωτικών εργασιών.

47. Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί αν η υπηρεσία που συνίσταται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως πληροί τις προϋποθέσεις της εγγυήσεως. Ο όρος αυτός δεν ορίζεται στην οδηγία ούτε έχει διευκρινιστεί κατά το παρελθόν από τη νομολογία του Δικαστηρίου.

48. Κατ' εμέ, η εγγύηση είναι ουσιαστικά μια διασφάλιση ότι, σε περίπτωση αφερεγγυότητας ενός άλλου, το πρόσωπο που ενεργεί ως εγγυητής θα προβεί στις αναγκαίες ενέργειες, συνήθως στην καταβολή του ποσού το οποίο αδυνατεί να καταβάλει το αφερέγγυο

26 — Απόφαση Velvet & Steel Immobilien (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 22)· διάταξη Tiercé Ladbroke (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 — Απόφαση Swiss Re Germany Holding (προπαραταθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 48).

28 — Παράρτημα I, τμήμα A, σημείο 6, της οδηγίας 2004/39.

μέρος. Συνεπώς, οι εγγυήσεις ενδέχεται να είναι αυτοτελείς, ήτοι, ανεξάρτητες από τις ενέργειες ενός άλλου μέρους όπως είναι οι εγγυήσεις που αφορούν την οικονομική έκβαση ενός σχεδίου («no-loss guarantees»). Εντούτοις, οι εγγυήσεις αυτές δεν ανήκουν στον πυρήνα της εννοίας της εγγυήσεως.

49. Στην υπό κρίση υπόθεση, δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο «άλλο μέρος» το οποίο θα μπορούσε να προσδιοριστεί ως καλυπτόμενο από τις εγγυήσεις της ΣΕΒ, μολονότι η εγγύηση καλύπτει προφανώς καταστάσεις στο πλαίσιο των οποίων η αρχική δέσμευση προεγγραφής σε υπό έκδοση μετοχές δεν τηρηθεί από κάποιο επενδυτή. Το αφερέγγυο μέρος είναι η ίδια η αγορά. Φρονώ ότι η έννοια της (πιστωτικής) εγγυήσεως δεν μπορεί να επεκταθεί ώστε να καλύπτει τέτοιες καταστάσεις.

50. Συνεπώς, φρονώ ότι οι υπηρεσίες αναδοχής της εκδόσεως τίτλων που περιγράφονται στην παρούσα υπόθεση δεν εμπίπτουν στο άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημεία 1 και 2, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ και δεν μπορούν να απαλλαγούν από τον φόρο.

3. Εργασίες που αφορούν μετοχές

51. Τέλος, δυνάμει του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ, τα κράτη μέλη απαλλάσσουν τις εργασίες οι οποίες αφορούν μετοχές. Η έννοια του όρου «εργασίες οι οποίες αφορούν μετοχές» έχει ερμηνευθεί σε τρεις αποφάσεις μέχρι τούδε [29], από τις οποίες δεν απορρέει με σαφήνεια το ακριβές κριτήριο που πρέπει να χρησιμοποιείται προκειμένου να διαπιστώνεται εάν μια εργασία αφορά μετοχές. Πρώτον, το Δικαστήριο έκρινε με την απόφασή του SDC, σε σχέση με το εμπόριο αξιογράφων, ότι οι εργασίες πρέπει να μεταβάλουν τη νομική και οικονομική κατάσταση μεταξύ των συμβαλλομένων [30]. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκρινε με την απόφασή του CSC, σε σχέση με εργασίες που αφορούσαν μετοχές, προφανώς κατ' αναλογική εφαρμογή του κριτηρίου της αποφάσεως SDC, ότι οι εργασίες αυτές περιλαμβάνουν πράξεις από τις οποίες *είναι δυνατό* να δημιουργηθούν, να μεταβληθούν ή να διευρυνθούν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων από τους τίτλους [31]. Τέλος, στην απόφασή του AB SKF το

29 — Αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 2009, C-29/08, AB SKF (Συλλογή 2009, σ. I-10413), της 13ης Δεκεμβρίου 2001, C-235/00, CSC Financial Services Ltd (Συλλογή 2001, σ. I-10237), και SDC (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6).

30 — Στο πλαίσιο της αποφάσεως SDC το Δικαστήριο ανέλυσε εργασίες που αφορούσαν μεταβιβάσεις κατά την έννοια του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ, και έκρινε ότι οι εργασίες που αφορούν μετοχές περιλαμβάνουν τις πράξεις που διενεργούνται στην αγορά των κινητών αξιών και ότι το εμπόριο αξιογράφων περιλαμβάνει πράξεις που μεταβάλλουν τη νομική και οικονομική κατάσταση μεταξύ των συμβαλλομένων. Βλ. απόφαση SDC (σκέψεις 72 και 73).

31 — Απόφαση CSC Financial Services (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 29, σκέψη 33). Ο γενικός εισαγγελέας Ruiz-Jarabo Colomer με τις προτάσεις του επί της ανωτέρω υποθέσεως διευκρίνισε ότι τούτο συμβαίνει μόνον όταν οι πράξεις μεταβάλλουν άμεσα την έννομη σχέση που υπάρχει βάσει του τίτλου και δύνανται να επηρεάσουν το περιεχόμενό του. Ως παραδείγματα έφερε την έκδοση, τη μεταβίβαση, την οπισθογράφηση, την καταβολή και την απόσβεση του τίτλου.

Δικαστήριο, παραπέμποντας στις ανωτέρω δύο υποθέσεις, έκρινε ότι η πώληση μετοχών μεταβάλλει τη νομική και οικονομική θέση των συμβαλλομένων και ότι, ως εκ τούτου, μπορεί να εμπίπτει στην απαλλαγή που προβλέπει το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ [32].

52. Φρονώ ότι το κριτήριο που διατύπωσε η απόφαση CSC Financial Services απηχεί καλύτερα την εμπορική και οικονομική πραγματικότητα των εργασιών που αφορούν μετοχές, δεδομένου ότι πράξεις που διενεργούνται στο πλαίσιο της πρωτογενούς αγοράς τελούν πάντοτε υπό την αίρεση της νόμιμης εκδόσεως των μετοχών κατά το πέρας της σχετικής διαδικασίας.

53. Κατ' εφαρμογήν του κριτηρίου που διατύπωσε η απόφαση CSC Financial Services, δεν απαιτείται να επέλθει όντως μεταβολή, πλην όμως η εργασία πρέπει να *δύναται* να μεταβάλει τη σχέση. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η SEB *είναι πιθανό* να κληθεί να αγοράσει τις μετοχές εφόσον δεν υπάρξει κάλυψή τους αρκεί για την πλήρωση των προϋποθέσεων που τάσσει το κριτήριο αυτό και, ως εκ τούτου, συνεπάγεται την αναγνώριση απαλλαγής κατά την έννοια του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

32 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 29 (σκέψη 50).

54. Εάν το Δικαστήριο επιλέξει να μην εφαρμόσει το κριτήριο που διατύπωσε η απόφαση CSC Financial Services εκτιμώντας ότι η εργασία πρέπει να μεταβάλει την οικονομική και νομική σχέση μεταξύ των συμβαλλομένων, το κύριο ζήτημα που τίθεται είναι εάν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει μια τέτοια μεταβολή μολονότι η τράπεζα ενδέχεται να μην υποχρεωθεί να αγοράσει τις μετοχές στην πράξη.

55. Φρονώ ότι υπάρχει μεταβολή, διότι η μεταβολή της νομικής και οικονομικής καταστάσεως πρέπει να ερμηνεύεται με ευρύτητα ώστε να περιλαμβάνει εργασίες που αποτελούν πηγές ενοχών στον νόμο [33].

56. Στην παρούσα υπόθεση, η SEB αναλαμβάνει νομική υποχρέωση όταν προβαίνει στην παροχή της υπηρεσίας εγγυήσεως της αναδοχής της εκδόσεως μετοχών, ήτοι με τη δέσμευσή της να προβεί στην αγορά μετοχών. Η υποχρέωση αυτή μεταβάλλει τη νομική θέση μεταξύ των συμβαλλομένων, αφού, εάν προκύψει η κατάσταση και η SEB αρνηθεί να αγοράσει τις μετοχές, η εταιρία που προβαίνει στην έκδοση των μετοχών θα έχει νόμιμη αξίωση εναντίον της. Επίσης, μεταβάλλει την οικονομική κατάσταση μεταξύ των συμβαλλομένων, διότι η SEB πρέπει να προβεί στη διαβεβαίωση ότι έχει επαρκή κεφάλαια προκειμένου να αγοράσει τις μετοχές, εάν

33 — Υπό το πρίσμα αυτό, συμφωνώ με τον ορισμό που δίδει ο γενικός εισαγγελέας Ruiz-Jarabo Colomer στις προτάσεις του επί της υποθέσεως CSC Financial Services (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 29, σημείο 23).

χρειαστεί [34]. Συνεπώς, η κατάσταση της SEB μεταβάλλεται αναμφίβολα λόγω των υπηρεσιών εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων που παρέχει στην εταιρία που εκδίδει τις μετοχές.

57. Περαιτέρω, υπό το πρίσμα της φορολογικής ουδετερότητας, ενδείκνυται οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων να θεωρούνται ως εργασίες οι οποίες αφορούν μετοχές, όπως φαίνεται ότι πράττει η πλειονότητα των κρατών μελών. Μια εταιρία μπορεί να συγκεντρώσει κεφάλαια διαθέτοντας μετοχές με δύο τρόπους: (i) μέσω της στοχευμένης εκδόσεως μετοχών για την τράπεζα, η δε προμήθεια της τελευταίας λαμβάνεται υπόψη στη συμφωνηθείσα τιμή προεγγραφής, ή (ii) (όπως εν προκειμένω) διά της εκδόσεως μετοχών στην αγορά, της δε τράπεζας εγγυώμενης την αγορά των μετοχών σε περίπτωση μη πωλήσεώς τους ή μη προεγγραφής. Στην πρώτη περίπτωση, δεν θα επιβληθεί ΦΠΑ, δεδομένου ότι δεν θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ [35]. Η διαφορετική προσέγγιση αυτών των δύο καταστάσεων θα ήταν αντίθετη προς την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας στη διαφύλαξη της οποίας σκοπεί η έκτη οδηγία περί ΦΠΑ. Συνεπώς, αυτός είναι ένας ακόμη λόγος για τον οποίο οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων θα πρέπει να θεωρούνται ως απαλλασσόμενες του φόρου δυνάμει του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

58. Η SEB υποστήριξε ότι η παρούσα υπόθεση είναι παρεμφερής προς την πώληση δικαιώματος προαιρέσεως στη δευτερογενή αγορά. Εντούτοις, φρονώ ότι τούτο δεν ισχύει, δεδομένου ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1777/2005 [36] ορίζει ότι

«η πώληση δικαιώματος προαιρέσεως, που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του σημείου 5, του στοιχείου δ΄, του τίτλου Β, του άρθρου 13, της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ, είναι παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 6 της εν λόγω οδηγίας. Η παροχή αυτή υπηρεσιών διακρίνεται από τις υποκείμενες πράξεις τις οποίες αφορά».

Ως εκ τούτου, η απαλλαγή των εγγυήσεων αναδοχής της εκδόσεως τίτλων δεν μπορεί να στηριχθεί στον παρεμφερή χαρακτήρα τους προς τα δικαιώματα προαιρέσεως επί μετοχών, δεδομένου ότι η πώληση δικαιωμάτων προαιρέσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ, ενώ η πώληση μετοχών δεν εμπίπτει.

59. Ως εκ τούτου, η παροχή εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων ισοδυναμεί με εργασία που αφορά μετοχές και, ως εκ τούτου, απαλλάσσεται από τον ΦΠΑ δυνάμει του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

34 — Βλ. παράρτημα Ι, παράγραφος 41, της οδηγίας 2006/49 (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 5).

35 — Απόφαση της 26ης Μαΐου 2005, C-465/03, Kretztechnik AG (Συλλογή 2005, σ. I-4357). Όπως ορθώς τόνισε η Ιρλανδία, αρκετές, αν όχι οι περισσότερες, εργασίες που συγκεκριμενοποιούνται στο άρθρο 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ κείνται πέραν του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, δεδομένου ότι δεν πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου του άρθρου 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ. Συνεπώς, δεν επηρεάζονται από το γεγονός ότι συγκεκριμενοποιούνται στο άρθρο 13, Β, της έκτης οδηγίας περί ΦΠΑ.

36 — Κανονισμός (ΕΚ) 1777/2005 του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 2005, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ για το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 288, σ. 1). Βεβαίως, ο κανονισμός αυτός δεν εφαρμόζεται ratione temporis στην υπό κρίση υπόθεση.

IV — Πρόταση

60. Βάσει των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής:

«Η απαλλαγή από τον φόρο που προβλέπει το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ΄, σημείο 5, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει και την παροχή υπηρεσιών εγγυήσεως αναδοχής της εκδόσεως τίτλων από πιστωτικό ίδρυμα το οποίο αναλαμβάνει, έναντι προμήθειας, να εγγυηθεί σε εταιρία σκοπούσα να προβεί στην έκδοση μετοχών ότι θα αγοράσει όλες τις μετοχές για τις οποίες δεν υπήρξε προεγγραφή κατά το χρονικό διάστημα προεγγραφής στις υπό έκδοση μετοχές.»